

MISKOLCI EGYETEM

DOKTORANDUSZOK FÓRUMA

Miskolc, 2011. november 8.

ÁLLAM- ÉS JOGTUDOMÁNYI KAR

SZEKCIÓKIADVÁNYA

Kiadja a Miskolci Egyetem Innovációs és Technológia Transzfer Centruma
Kiadásért felelős: Dr. Dobróka Mihály rektorhelyettes
Szerkesztette: Dr. Stipta István a Doktori Iskola Tanácsának elnöke
Technikai szerkesztő: Lakos Zsuzsa
Nyomda: ME Sokszorosító Üzeme
Üzemvezető: Kovács Tibor
Nyomdaszám: TNO.2012-97.ME.

SPORTBIZTOSÍTÁS, MINT A BIZTONSÁGOS SPORTTEVÉKENYSÉG FOLYTATÁSÁNAK ZÁLOGA

*dr. Tóth Nikolett Ágnes**

III. évfolyamos leveléző tagozatos doktorandusz
ME-ÁJK, Polgári Jogi Tanszék

AKTUALITÁS

Az elmúlt hónapokban kormányzati szinten felmerült az egységes sportbiztosítás gondolata. A sportbiztosításra vonatkozóan az elmúlt hónapban több alternatív koncepció is elkészült. A tervek egységesen két alapelvre épülnek. Egyrészt a jövőben a sportbiztosítás megléte – a sportorvosi engedélyekkel együttesen – a versenyengedély érvényességének feltétele kell, hogy legyen. Másrészt az elgondolások mindegyike hangsúlyos elemként kezeli az új sportbiztosítási rendszer bevezetésének és a magyar sportegészségügyi rendszer szervezeti átalakításának, fejlesztésének összehangolását.¹

A kötelező egészségbiztosítás finanszírozását szolgáló egészségbiztosítási alapból történő finanszírozás címben² az egészségbiztosítási törvényben nem szerepel a hivatásos sportolók sportegészségügyi ellátása. Így a kötelezően előírt egészségbiztosítási járulék megfizetésével a hivatásos sportoló nem szerez jogosultságot ezen ellátásokra. Ezért is különösen fontos az egységes sportbiztosítási rendszer bevezetése. A kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló³ törvény I. címe taxatív módon felsorolja a térítésmentesen igénybe vehető egészségügyi szolgáltatásokat.⁴ A IV. címben találhatóak az egészségügyi szolgáltatások igénybevételére vonatkozó közös rendelkezések, mely szerint: nem vehetők igénybe az E. Alap terhére: hivatásos sportolók sportegészségügyi ellátása.⁵

A SPORTBIZTOSÍTÁS MAGÁNJOGI ALAPVETÉSE

A sporttevékenység sajátos „veszélyes üzemi” jellege miatt a sport civiljogának egyik legkiterjedtebb és legrégebbi területe a sportbiztosítás, de külön jogszabályi rendelkezéseket nem igényel az általános baleset- vagy vagyonbiztosításhoz képest.⁶

A Polgári Törvénykönyv meghatározza, hogy biztosítási szerződés alapján a biztosító meghatározott jövőbeni esemény bekövetkeztétől függően bizonyos összegnek megfizetésére vagy más szolgáltatás teljesítésére, a biztosított, illetőleg a másik

* Témavezető: Dr. Bíró György CSc egyetemi tanár.

¹ <http://www.kormany.hu/hu/nemzeti-eroforras-miniszterium/sportert-elelos-allamtitkarsag/hirek/uj-sportbiztositasi-modell-keszul> letöltés időpontja: 2011. 04. 30.

² 43/1999. (III.3.) Korm. rendelet az egészségügyi szolgáltatások Egészségbiztosítási Alapból történő finanszírozásának részletes szabályairól

³ 1997. évi LXXXIII. tv.

⁴ 1997. évi LXXXIII. törvény a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól 10.§ (1) e)

⁵ 1997. évi LXXXIII. törvény a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól 18. § (6) f)

⁶ Sárközy Tamás: Sportjog, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2010. 37.

szerződő fél pedig díj fizetésére kötelezi magát.⁷ A biztosítás lehet vagyon- vagy személybiztosítás, ez utóbbi élet-, illetve balesetbiztosítás és felelősségbiztosítás lehet.

Hivatásos sportoló az a versenyző, aki jövedelemszerzési céllal foglalkozásszerűen folytat sporttevékenységet.⁸ A téma szempontjából elsősorban ez utóbbi kategória került előtérbe. A hatályos sporttörvény részleteiben nem foglalkozik tartalmilag a sportbiztosítással, bár néhány utaló szabályt mégis megállapít. A sportbiztosítás ugyanis a biztonságos sporttevékenység folytatásának számos sportágban elengedhetetlen feltétele.⁹ A sportág jellegéhez igazodva a sportszövetség szabályzatban határozza meg, hogy mennyiben, illetve milyen versenyrendszer vagy verseny esetén írja elő a versenyengedély megszerzésének előfeltételül a sportoló sporttevékenységével összefüggő biztosítást. A versenyengedély – ha külön jogszabály kivételt nem tesz – csak a sportegészségügyi ellenőrzés adatait tartalmazó dokumentummal együtt érvényes.¹⁰ Kormányrendelet rendelkezik a sportorvoslás szabályairól és a sportegészségügyi hálózatról.¹¹ A rendelet alkalmazásában sportrendezvény az országos sportági szakszövetség vagy az országos sportági szövetség, illetve a sportszervezet által szervezett verseny, mérkőzés.¹² Az országos sportegészségügyi hálózat keretében kerül sor a versenyzők sportorvosi vizsgálatára, valamint a sportorvosi engedélyek kiadására.¹³ Fontos momentum, hogy a versenyző köteles részt venni a sportorvosi vizsgálaton, hiszen versenyezni csak érvényes sportorvosi engedéllyel lehet. A hivatásos sport tekintetében az előbbieket során említett szabályt tovább szűkíti a Sporttörvény: A hivatásos sportolónak a munkaviszony keretében kifejtett sporttevékenysége során történt balesete üzemi balesetnek minősül. A munkáltató – amennyiben a sportszövetség szabályzata ezt előírja – köteles a hivatásos sportoló javára élet- és sportbaleset-biztosítást kötni.¹⁴ A profiknál tehát ez esetben a sportoló élet- és vagyonbiztosítása kötelező és a sportszervezetnek kell a biztosító társasággal a biztosítási szerződést a sportoló javára megkötnie. Az életbiztosítási szerződésben a biztosító a biztosított halála, meghatározott életkorának elérése vagy egyéb, életében bekövetkező esemény esetére vállal helytállási kötelezettséget. A balesetbiztosítási szerződésben a biztosítási eseményt a biztosított életében, akaratától függetlenül bekövetkező hirtelen fellépő olyan külső behatás, amely egy éven belül a biztosított halálát, állandó rokkantságát vagy időleges munkaképesség csökkenését idézi elő.¹⁵ A hivatásos sportoló esetében ez utóbbi két eset fordul elő a leggyakrabban, hiszen a sportkarriert veszélyeztető baleset bárhol, bármikor bekövetkezhet és minden versenyszerűen sportolónak az a törekvése, hogy csökkentse a sérülések anyagi kihatásait.

⁷ 1959. évi IV. törvény a Polgári Törvénykönyvről 536.§ (1).

⁸ Stv. 1.§ 4.

⁹ Sárközy: 114.

¹⁰ Stv. 3.§ (4)

¹¹ 215/2004. (VII. 13.) Korm. rendelet a sportorvoslás szabályairól és a sportegészségügyi hálózatról 1.§ (1)

¹² 215/2004. (VII. 13.) Korm. rendelet a sportorvoslás szabályairól és a sportegészségügyi hálózatról 1. § (2)

¹³ 215/2004. (VII. 13.) Korm. rendelet a sportorvoslás szabályairól és a sportegészségügyi hálózatról 2. § (2)

¹⁴ Stv. 8.§ (5)

¹⁵ Bíró György (2003), 276-277.

Az amatőr sportoló esetében az élet- és balesetbiztosítási szerződés csak akkor kötelező, ha a szakszövetség ezt szabályzatában kifejezetten előírja- egyébként csak fakultatív lehetőség. A biztosítási szerződést továbbá, ha ezt kötelezővé teszik, az amatőr sportolónak kell megkötnie, ezen szerződés létrejötte ebben az esetben az amatőr versenyengedély kiadásának előfeltétele. Érdekesség, hogy a hatályos Sportról szóló törvény nem általában balesetbiztosításról, hanem kifejezetten sportbalesetbiztosításról rendelkezik.¹⁶ A Sporttörvény alapján a sportág rendeltetésszerű működése érdekében a szakszövetség köteles megalkotni – többek között – a versenyszabályzatot.¹⁷ A versenyszabályzatban kell rendelkezni a sportág jellegének megfelelően a sportolók élet-, sportbaleset- és vagyonbiztosításának rendszeréről.¹⁸ Látható – az előzőekhez viszonyítva –, hogy az élet- és balesetbiztosítás mellett a sportszövetségnek – ha a sportág jellege olyan, pl.: motorsport – a vagyonbiztosításról is rendelkeznie kell. A vagyonbiztosítás a szerződésben szereplő vagyontárgyak épségben tartásához fűződő érdeken alapul, melyet csak az köthet, aki a vagyontárgy megóvásában érdekelt, vagy aki a szerződést az érdekelt javára köti.¹⁹ A nemzeti válogatott keretek tagjai felkészülésével és versenyeztetésével kapcsolatban a sportolók élet-, baleset- és vagyonbiztosításáról a szövetség köteles gondoskodni.²⁰

Magyarországon a sportbiztosítási piac nehezen alakult ki, bár az 1990-es évektől például a labdarúgásban határozott fejlődésnek indult. Éppen ezért különös tekintettel a labdarúgásra kiterjesztve elemzem szélesebb körben a témát.²¹

ALAPSZINTŰ SPORTBIZTOSÍTÁS

A Nemzeti Sportszövetség úgynevezett csoportos balesetbiztosítási szerződést kötött a Nemzeti Sportszövetség által nyilvántartott sportági szakszövetségeknek az alapszerződés hatályba lépését követően amatőr és hivatásos versenyengedélyt kapott sportolói számára. Az úgynevezett sportolói regisztrációs kártya mellé jár az alapszintű sportbiztosítás.²²

SPECIÁLIS SPORTBIZTOSÍTÁS

A Hivatásos Labdarúgók Szervezete (HLSZ) 1990-es megalakulása óta elsődleges céljának tekinti a profi labdarúgók érdekeinek képviselését, sportolói pályájuk során felmerülő problémáik kezelését. A HLSZ a profi labdarúgók érdekeinek képviselete során megalapítása óta szorgalmazza egy, kimondottan a sportolók életpályájára tekintettel kialakított biztosítási csomag kidolgozását, aminek eredményeként közel két évtizede szerepel szolgáltatásai között a tagjaiknak nyújtott sportbiztosítás. A Hivatásos Labdarúgók Szervezete felismerte azt, hogy az az alapszerződés, amelyet Magyarországon a sportolók által kiváltott versenyengedélyek tartalmaznak, olyan

¹⁶ Sárközy: 114-115.

¹⁷ Stv. 23. § (1.) a)

¹⁸ Stv. 23. § (3)

¹⁹ Bíró György (2003) 263., 272.

²⁰ Sárközy: 115.

²¹ Sárközy 115.

²² https://www.axa.hu/static/axa_internet/sw/file/NSSZ_baleset_altalanos_szerzodesi_felt_AXA.pdf
letöltés időpontja: 2011.05.06.

alacsony a biztosítási díjuk, hogy a káresemény bekövetkezésével sem alkalmas arra, hogy akár töredékében pótolja egy hivatásos játékos jövedelem kiesését.

A biztosító társaság felé a profi labdarúgók a HLSZ közvetítésével egy nagy közösséget alkotva lépnek fel. A sportolói életpálya specificitásainak szem előtt tartásával a HLSZ élsportolói múlttal rendelkező biztosítási szakemberek segítségét felhasználva alakítja biztosítási csomagjait, melyek a klubok számára is elérhetőek.²³

FELELŐSSÉGBIZTOSÍTÁS

A felelősségbiztosítási szerződés alapján a biztosított követelheti, hogy a biztosító a szerződésben megállapított mértékben mentesítse őt olyan kár megtérítése alól, amelyért jogszabály szerint felelős és amelyet neki kellene megtéríteni a károsult részére. A károsult, a kárigényét a károkozó-biztosított ellen jogosult érvényesíteni, a biztosító ellen nem fordulhat.²⁴ A hatályos sporttörvény meghatározza, hogy a szervező köteles a sportrendezvény résztvevői számára felelősségbiztosítást kötni. A felelősségbiztosítás meglétét a belépőjegyen, bérleten és a beléptető pontoknál kihelyezett pályarendszabályokon is fel kell tüntetni.²⁵

A sportbalesetek gyakran járnak személyi sérüléssel, amelyek természetesen gyógykezelést tesznek szükségessé. A gyógykezelések sok esetben magas költséggel is járhatnak. Ezen költségek viselése tevékenységenként változó lehet. Sok esetben előfordul tehát, hogy a sportolókat valamilyen baleset éri verseny közben. A balesetek egy része a másik sportoló által okozottnak tekinthető. A polgári jog általános szabályai szerint: aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni.²⁶ Kár jellemzően személyi sérülés, technikai sportok esetében pedig e mellett vagyoni (dologi) kárként jelentkezik. Az esetekre alkalmazható a Ptk. azon szabálya, amely szerint alapesetben nem kell megtéríteni azt a kárt, amelyhez a károsult hozzájárulást adott. Természetesen a sportoló beleegyezése csak a sportág szabályainak betartása mellett esetleg általában előforduló szabálytalanságokkal okozott károkra vonatkozik, nem jelent beleegyezést a felróható károsításba.²⁷ Egy verseny, mérkőzés során bekövetkező eset kapcsán fontos vizsgálendő kérdés, hogy az adott sportág mérkőzéseinek, versenyének szokásos körén kívül esik-e, a szükségszerűen együtt járó károkozón túlmenő esetnek minősült-e, hiszen ez felelősségbiztosítási kérdés. Ez természetesen sportáganként változó, egy jobbegyenes egy boxmérkőzésen természetes esemény, míg kerékpárversenyen aligha elfogadható érvelés. Szintén fontos szempont, hogy az adott sportág szabályainak megfelelő játék közben történt-e az, amennyiben a szabályok megszegését jelentő magatartás eredményeként következett be az adott baleset, várhatóan nem mentesül a felelősség alól a szabályszegő sportoló. Azonban a Sporttörvény az ellenfélnek okozott kár megtérítéséről nem szól. Valamennyi biztosítás a károk enyhítésére szolgál, tehát szükségtelenné teszi az általános felelősségvállalást.

²³ www.hlsz.hu Letöltés időpontja: 2011-07-21.

²⁴ Szerződési alaptípusok, (Szerk.: Bíró György), Novotni Kiadó, Miskolc, 2003, 273-274.

²⁵ Stv. 70. § (5) b), (6).

²⁶ 1959. évi IV. törvény a Polgári Törvénykönyvről 339. § (1).

²⁷ Ujváriné Antal Edit: Felelősségtan, Novotni Alapítvány a Magánjog Fejlesztéséért, Miskolc, 2002, 57.

ÖSSZEHASONLÍTÓ MUNKA

A legnagyobb biztosítótársaságok ajánlatai között végzett összehasonlításaim eredményeképpen az alábbi következtetésre jutottam. Amatőr szintű sport esetében szinte minden biztosítónál köthető baleset-, életbiztosítási szerződés. A hivatásos sportolóknak kötendő baleset- életbiztosítási szerződés minden esetben egyedi, azaz tömegtermékként nem értékesíthető. Amatőr szintű sportoló esetében a szerződések nagyon hasonlóak egymáshoz, szinte azonos biztosítási eseményekre, szolgáltatásokra terjednek ki. Balesetbiztosításról lévén szó nehéz különbséget, azonosságot keresni, mert minden termék tökéletesen személyre, egyénre szabható. Ez alatt azt kell érteni, hogy gyakorlatilag a szerződő pénztárcája szab határt a biztosító szolgáltatásainak, a biztosított események, a térítések összegének. A maradandó sérülés esetében az élet-hosszig járó járadék nem szerepel a szerződésben. Ezek a szerződések minden esetben egyösszegű kártérítést fizetnek. Az, hogy ez az összeg mekkora és milyen tételekből adódik össze az többnyire a szerződés megkötésekor választható. Az amatőr sportolók esetében tömegtermékről beszélünk, míg profik esetében teljesen egyedi elbírálás alá esik a szerződés kondíciós listája. Ugyanis ilyen esetekben nagy kockázatról lévén szó, rendkívül magas díjakkal kalkulálnak a biztosítók, éppen ezért ilyen biztosítás csak személyre szólóan köthető. Véleményem szerint a megoldás az lehetne, ha az érdekeltek – legyen az Nemzeti Szövetség, klub, vagy a játékos – lényegesen nagyobb figyelmet és anyagi forrást fordítana a biztosításokra, hogy az esetlegesen bekövetkező károk enyhítése, vagy a versenyző sportkarrierjének végét jelentő sérülés utáni egzisztenciája megoldott legyen.

ÖSSZEGZÉS/MEGOLDÁSI JAVASLATOK

Valamennyi sportoló – különös tekintettel a hivatásosakra – az egész életét befolyásoló balesetekkel néz szembe. Nem mindegy, hogy milyen gyorsan, milyen százalékban és milyen anyagi veszteséggel éli túl. A magyar orvosi ellátás, biztosítói szolgáltatás és a sportolók karrierje utáni megélhetési lehetőségek mind-mind messze elmaradnak az európai átlag mögött. A sérült, vagy súlyosan sérült sportolók pedig karrierjük megszűntével semmilyen kártérítést nem kapnak – vagy csak minimálisat – civil életük kezdetén a biztosítások területén fellelhető hiányosságok miatt. A sportolói életpálya biztosítása a klubok, a sportoló, a szövetségek érdeke is. Válogatott sportolóink az ország érdekeit is képviselik, tehát a közös érdek diktálja, hogy minden eszköz felhasználásával, sürgősen meg kell oldani ezt az égető problémát, amelynek megoldási javaslatai – ahogyan a jelen munkában is bemutatásra került – már előkészületben vannak. A végleges megoldást egy olyan biztosítási termék nyújtaná, amely egész életében teljes védelmet biztosítana az ún. befektetéssel kombinált életbiztosítás útján.